СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXX. | Число 281. | Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 4. грудня, 9122. | VOL. XXX. | No. 281. | Jersey City, N. J., Monday, December 4, 1922. | THREE CENTS

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ! Прийміть сейчас участь в боротьбі проти польського наїзду у Східній Галичині, жертвами на Фонд Негайної Допомоги!

ЗЇЗД ПОСТУПОВОГО КОНГРЕСОВОГО БЛЬОКУ

ВАШІНҐТОН, 1. грудня. — На заклик сенатора Ла Фолета відбувся тут нині зїзд поступових членів конгресу. В зїзді взяло участь 32 членів конгресу; були межи ними сенатори й конгресмени демократичної, републиканської та фармерсько-робітничої партії.

Головні, програмові промови виголосили сенатори: Ла Фолет, Норис та Бора. Вони підчеркнули факт, що ціллю конференції не є заложити нову політичну партію, але осьувати конгресовий бльок, себто групу сенаторів та конгресменів, якаб ішла після певного пляну до означених собі цілий не зважаючи на партійну приналежність членів. За ціль поставили вони собі старатися за добро як найбільшого числа людий. Практичною дорогою до того є „поступове законодавство", котре передусім має складатися з поборювання всяких привілеїв „спеціяльних інтересів", а кромі сього з таких політичних мір, як: заведенне безпосередних виборів на президента Злучених Держав і тим подібні поправки до конституції, зміряючі до збільшення впливу виборців на уряд.

Учасники конференції висказувалися остро проти президента Ґардинґа та його політики в робітничих, зелізничих, мореплавських та других справах. З висказів видно, що поступовий бльок буде виступати проти політики президента безпощадно.

ҐАРДИНҐ ЗАЯВЛЯЄТЬ СЯ ЗА ЗАКОНОМ ПРОТИ ЛІНЧІВ

ВАШІНҐТОН, 1. грудня. — Президент Ґардинґ заявився публично за проектом Даера проти самосудів. Його заява називає лінчі ганьбою для американської цивілізації.

Президент не заявив нічого про обструкцію демократів в конгресі проти проекта закона Даера.

КОНҐРЕСМЕН ОБЖАЛОВУЄ МІНІСТРА СУДІВНИЦТВА

ВАШІНҐТОН, 1. грудня. — На домаганне судового комітету палати послів, щоби предложити подробичні закиди проти ґенерального прокуратора (міністра судівництва) Доґерті, конґресмен Уелер з Минесоти предложив нині комітетови формально зладжене обжалованне ґенерального прокуратора.

Обжалованне обнимає цілий ряд докладно сформованих закидів. Межи инчим закидається Доґерті, що він не обжалував та не переслідував судово великих хпідприємців, звязаних в монопольові трасти; що він поводився особистими зглядами при іменованню урядників свого департаменту; що він давався перекуплювати при настановлюванню урядників; що він переслідував шпигами критиків свого уряду; що він увілняв від судового переслідування своїх політичних та особистих приятелів; і другі закиди.

Заким документ перейде під обради повної палати, він буде дискутований комітетом.

СТЕРЕЖУТЬ КЛЄМАНСА ПЕРЕД МОЖЛИВИМИ НАПАДАМИ

СТ. ЛУИС, Мезуре, 1. грудня. — Жоржа Клєманса, котрий приїхав сюди виголосити свій відчит про політику франції та про конечність участи Америки в европейських справах, стереже поліція десятками шпигів та машиновими крісами, бо Клємансо мав послідними часами дістати ріжні погрози від божевільних людий.

БОЯТЬСЯ НОВОГО ВИБУХУ В МЕКСИКУ

МЕКСИКО, 1. грудня. — Число вбитих підчас кровавих демонстрацій товпи проти міських властий за недостачу води не таке велике, як доносили перші вісти. Число вбитих подають урядово на 17, хоча пізнійше можуть найти ще більше трупів.

Хоча заворушення не повторилися, однак товпа, що збирається часто коло міського ратуша, займає визиваюче становище і влада побоюється, що кождої хвилі може прийти до нового заколоту.

ОСТЕРІГАЮТЬ ПЕРЕД ВИЇЗДОМ ДО МЕКСИКУ

ВАШІНҐТОН, 1. грудня. — Департамент торговлі видав публичну осторогу в справі оживленої агітації за виїздом робітників до Мексику.

Ріжні бюра почали послідними часами розсилати по Злучених Державах летючки, в котрих зазивається робітників їхати до Мексику, а на завдаток роботи присилати 10 долярів. Департамент радить кождому поробити наперед добрий розслід обставин, заким вишле жадану суму.

АҐІТАЦІЯ ЗА ЗБІЛЬШЕННЄМ АРМІЇ

ВАШІНҐТОН, 1. грудня. — Секретар (міністер) війни Вікс предложив нині конґресови свій річний звіт, в котрому каже, що теперішний стан армії, котрий після послідної ухвали конґресу виносить 125,000 мужа та 12,000 офіцирів, є недостаточним для ухорони Злучених Держав.

Вікс домагається що найменче 13,000 офіцирів та відповідного збільшення числа мужви.

СТРІЛЕЦЬКИЙ ВЕЧІР В НЮ ЙОРКУ

Заходом „Ліґи Американських Горожан Українського Походження" в Ню Йорку улаштовано в середу „Стрілецький Вечір". Програму вечера отворив промовою д. Воробець, четар Січових Стрільців. Далі вечер складався з хорових пісень, скрипкових соль, декляманцій, промови д-ра. Цеґельського та сценічного образу „Козацькі Діти". Межи актами зложено на гробі Січових Стрільців, уложенім на сцені, вінець від українських товариств в Ню Йорку. Увесь дохід Вечера призначено на допомогу для Січових Стрільців. Зі збірок на панахиді вступу на Вечір, і зі збірки на салі, заряджений на домаганнє ґостий, по відтрученню всіх коштів віддослано на допомогу Січових Стрільців в Чехословаччині 300 долярів.

ЛЮДИ РАНЕНІ НА КОРАБЛІ ЧЕРЕЗ БУРЮ

Корабель „Президент Вилсон", що приїхав в середу до нюйорського порту, натрафив по дорозі на грізну бурю, яка котила ним як опукою, розбила йому стовпи на ліхтарні на поклад та розбила тяжко двох пасажирів.

НЕ МОГЛИ З НІМИМ РОЗМОВИТИСЬ

Через 16 днів не міг ніхто на поліції у Виннипеґу (Манитоба, Канада) розмовитися з глухо-німим, Кирилом Ненькою, арештованим за зміюванне недобрих чеків. Поліція кликала на поміч учителів німих і других людий, але ніхто не міг арештованому виснити, за що його арештовано. Доперва в шіснайцятім дні витолкував се йому один детектив, рахуючи на пальцях і уживаючи других штучних способів. Всетаки арештований не хоче виявити, як він прийшов до того, щоби зміняти два недобрі чеки.

НОВА ДІТОЧА ҐАЗЕТА НА ПІДКАРПАТСЬКІЙ РУСИ

З початком падолиста зачинає виходити на Угорській Руси діточа ґазета „Наш родный край". Видавати буде учительство мараморошських округів. Ґазетка має між иншими своїм завданнєм: „збирати казки, повісти, пісні, стихи, приповідки і т. д., які жиють і жили, ходять і ходили з уст до уст у нашого народа. Буде збирати описи життя людий, і природи нашої країнки. Словом вес, що відноситься до теперішнього часу і до минувшини наших людий і нашої рідної землі."

Редактором буде учитель Олєксандер Маркуш в Тячеві.

Се друга діточа ґазетка. Бо для дітий видає Шкільний Реферат „Віночок", якого редактором є др. Панькевич. Всю технічну сторону видавництва (адміністрація, експедиція) „Віночка" переняло цего року товариство „Просвіта".

УКРАЇНЦІ В КАНАДІ ПРОТИВНИКИ ПРОГИБІЦІЇ

Недавно радив у Виннипеґу (Манитоба Канада) синод презвитеріянської церкви Манитоби. Між іншим обговорював синод справу прогібіції, над якою в недалекій будучности буде голосованне в Манитобі. Проповідник Кінґ з Рестон звертав у своїй промові увагу, що голосованне випаде за прогібіцією, або проти неї, залежно від того, куди підуть голоси 30,000 до 40,000 українських поселенців. Кінґ думає, що Українців можна би потягнути в належитий бік, „одначе не презвитеріянські духовники можуть виконати сей вплив".

На синоді викликав велику сензацію рев. Ч. В. Ґордон, заявляючи, що ґеєральний правник Манитоби, Крейґ, мав оферту 50,000 долярів, аби дивився крізь пальці на пошанованне прогібіційного закона. Крейґ, який був на ту пору в Оттаві, вернувшись до Виннипеґу, видав заяву, що ніхто не пропонував йому хабара, ні прямо ні посередно. По правді, справа представляється так, що одного поважаного горожанина спитався був хтось, чи ґенеральний правник попустив би після прогібіційного закона, якби йому хто дав за те 50,000 долярів. Запитаний відповів, що се неможливе, і при нагоді згадав про се Крейґови, а Крейґ Ґордонови, який не порозумівши добре, як справа малась оголосив історію на синоді.

І ПОЛЬЩА ХОТІЛА ДІСТАТИСЬ НА БЛИЗЬКО-СХІДНУ КОНФЕРЕНЦІЮ

ЛОЗАННА, Швайцарія, 29. падолиста.—Польський „уряд" робив заходи, щоби польщу допущено до участи в близкосхідній мировій конференції. На питанне, відки в польщі така претенсія, польський „уряд" відповів, що польща має „інтереси" над Чорним морем на Україні. Але тих „інтересів" він не міг показати і польщі відмовлено участи в конференції.

УКРАЇНСЬКА ПРИВАТНА ШКОЛА В БЕРЕЖАНАХ

По дволітніх заходах вкінці виєднала старшина Кружка УПТ. у польських шкільних властий дозвіл отворити приватну українську 4-клясову народню школу. Тому, що льокаль, призначений на школу, занятий ще державною поліцією, не можна було отворити всіх кляс, тільки І. і ІІ. клясу отворено і приміщено в салі тов. „Бережанський Боян". Наука іде правильно від 13. жовтня с. р. В І. кл. є 15 дітий, в ІІ. 23. З кождим днем записуються нові школярі. Управу школи запопадливо веде катехит дівочої міської школи о. Іван Кордуба. В. І кл. учить п. Ольга Бабякова, в ІІ. п-на Ольга Бородайківна. Шкільна саля, чепурно прибрана, з чистенькою, вдоволеною дітворою, робить вельми симпатичне враженнє. На перервах лунають українські пісні серед діточих забав.

На громадянство міста Бережан і бережанського повіту паде святий обовязок удержати школу й запевнити їй як найкрасший розвій.

ІДІОТИЧНА ПРОМОВА ПІЛСУДСЬКОГО

ВАРШАВА, столиця Польщі, 29. падолиста. — На першому зібранню нового польського „сейму" бувший маршалок першого „сейму" Тромпчинський представив звідомленнє про діяльність першого „сейму".

„Начельнік" Пілсудський у своїй привітній промові до нового „сейму" сказав, що тішиться, що польща має урегульовані границі і не потребує тепер за границі вести війни.

Потому посли зложили присягу „ржечипосполітій".

ВИБОРИ „НАЧЕЛЬНІКА ПАНЬСТВА" БУДУТЬ 5. ГРУДНЯ С. Р.

ВАРШАВА, столиця Польщі, 1. грудня. — Дня 5. грудня с. р. зійдеться „сейм" і „сенат" на спільну сесію для вибору „начельніка паньства".

Пілсудський кандидує на „начельніка паньства" з рамени лівиці. З рамени правиці ще кандидатура не усталена. Одні вида вигають бувшого маршалка „сейму" Тромпчинського, другі Корфантия, інші Падеревського.

Вибір залежить від порозуміння між обома групами, або від підпертя бльоку національних меньшостий, якого сподівається лівиця.

ТРОЦЬКИЙ ГРОЗИТЬ ПІЛСУДСЬКОМУ

БЕРЛІН, 29. падолиста. — З Москви доносять сюди, що московський большевицький міністер війни, Леон Троцький, заявив недавно, що коли Польща і надалі буде так помітати Росією як досі, то „червона армія" дасть їй таку накуку, що вона її довго не забуде.

Сю погрозу війни на адресу Польщі висловив Троцький ізза того, що „начельнік" Пілсудський не хотів приняти на послуханню усебе московського большевицького „амбасадора".

ЦІННА СТАРИННА ЗНАХІДКА

ЛОНДОН, 30. падолиста. — Тутешній дневник Таймс одержав телеграму з Египту, що там Британці викрили коло Луксор в Египті з 1350 року перед Христом. В гробі найдено богато цінних памяток.

ЛЯЦЬКИЙ НАГЛИЙ СУД НАД УКРАЇНСЬКИМИ ПОВСТАНЦЯМИ В ЧОРТКОВІ

ЛЬВІВ, 15. падолиста. — Український дневник „Свобода" у нинішньому виданню доносить про ляцький наглий суд над двома членами українського повстанського загону, Степаном Мельничуком і Петром Шереметою в Чорткові.

Обох їх ляцький наглий суд засудив на смерть через розстріл і дня 11. падолиста пополудні вирок виконано.

ЗАСУД ФЕДАКА І ТОВАРИШІВ

ЛЬВІВ, 18. падолиста. — Польський трибунал по годиній розправі над обжалуваними Степаном Федаком і товаришами видав отсей присуд:

1. Степан Ярослав Федак 6 літ тяжкої тюрми.
2. Франц Йосиф Штик $1\frac{1}{2}$ року тяжкої тюрми. Дмитро Паліїв, Михайло Матчак, Петро Яремійчук і Евген Зибликевич по $2\frac{1}{2}$ року тяжкої тюрми.

Всім засудженим зачислено до тюрми час, який перебули в слідчій вязниці. Також всіх обжалуваних засуджено на покриттє коштів процесу.

Присуд обжаловані приняли холоднокровно і спокійно.

Оборона зголосила жалобу неважности присуду, спротив проти наложення коштів процесу на обжалуваних і домаганнє о випущенне засуджених на волю.

ЗАМІСЦЬ РОСІЇ МАЄ ПОВСТАТИ „СОЮЗ СОВЄТСЬКИХ СОЦІЯЛІСТИЧНИХ РЕПУБЛИК"

БЕРЛІН, 1. грудня. — Сюди наспіли вісти з Росії, які повідомляють, що після нового правління, яке має установити 10-ий всеросійський конґрес советів, який збирається в Москві дня 20. с. м., назва „Росія" має бути викинена, а намісць неї має бути принята назва: „СОЮЗ СОВЄТСЬКИХ СОЦІЯЛІСТИЧНИХ РЕПУБЛИК".

Сей конґрес має також приняти новий прапор, новий герб, нову грошеву систему і нову систему примусової військової служби.

Після нового правління „С. С. С. Републик" буде екзекутивний комітет і совет комісарів, в яких всі републики С. С. С. Р. будуть заступлені.

Президент найвисшого совета советів мати-ме рішаючий голос в отсих державних департаментах: заграничних справ, заграничної торговлі, почт, телеґрафів і зелізниць.

Зноваж кожда република буде мати під своєю управою отсі департаменти: праці, скарбу, промислу і внутрішніх справ републики.

ІТАЛІЯ ХОЧЕ ДОСТУПУ ДО УКРАЇНСЬКОЇ МУКИ

ЛОЗАННА, Швайцарія, 1. грудня. — Російська делеґація, яка тут сидить, заявляє, що вона є за тим, аби через Дарданельский пролив був заборонений проїзд всяким военним кораблям, а був дозволений тільки для торговельних кораблів.

Італія підпирає се домаганнє, бо, як каже італійська делеґація, вона хоче мати доступ до української муки.

ІРЛЯНДСЬКА КОНСТИТУЦІЯ ПРИНЯТА В БРИТАНСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ

ЛОНДОН, 92. падолиста. — Нині палата громад приняла в третьому читанню проект закона про конституцію Ірляндської Вільної Держави.

Тепер законопроект піде ще до палати лордів, а опісля до короля Юрія до підпису.

ІРЛЯНДІЯ ЗГОЛОСИТЬСЯ ДО ЛІҐИ НАРОДІВ

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 1. грудня. — В тутешніх ірляндських урядових кругах заявляють, що ірляндське правительство по усталенню влади звернеться до Ліґи Народів за приняттєм Ірляндії в її члени.

ВЕНІЗЕЛОС ЗА РЕПУБЛИКОЮ В ГРЕЦІЇ

АТЕНИ, столиця Греції, 1. грудня. — Провідники грецького „революційного" руху заявляють, що одержали листи від бувшого грецького премієра Елевтеріоса Венізелоса, в яких він пише, що тепер настала пора, щоби проголосити Грецію републикою.

БОЛЬШЕВИКИ ВЖЕ І НІҐРАМИ ЖУРЯТЬСЯ

МОСКВА, столиця Московщини, 1. грудня. — „Комінтерн" (комінний інтернаціонал) ухвалив резолюцію, що буде боротись за свободу Ніґрів.

На зібранню „комінтерна" промовляв один Ніґер з Америки (певно Троцький троки підмалювався на Ніґра).

БОЛЬШЕВИКИ ДОМАГАЮТЬСЯ ВІД РУМУНІЇ ЗВОРОТУ БЕСАРАБІЇ

БУКАРЕШТ, столиця Румунії, 29. падолиста. — Тутешня преса подає відомість, що московський большевицький уряд вислав до румунського уряду остру ноту, в якій домагається, щоби Болгарія звернула Росії (?) Бесарабію.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 493 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

РАТУЙМО КРАЙ МУК, СЛІЗ І КРОВИ!

До тих, до кого не дійшов ще голос розпуки з Рідного Краю, звертаємося з добрим словом:

Чи не чуєте, Браття, що за самі ляцькі вибори загнали ляхи наново 15,000 найкрасших наших братів у тюрми і табори, в тісамі табори смерти, де вже погинули десятки тисяч Українців від голоду, холоду, побоїв ляцьких жандармів та заразливих хоріб, які ляхи нарочно защіплювали, щоб лекше вигубити українське племя. В тісамі табори, на яких подвірю лежали донедавна цілими місяцями сотки не похованих українських мучеників? Чи не чуєте, Браття, що Рідний Край серед тих страшних мук веде останками сил героїчну боротьбу з наїзником ляхом? Чи Ви не хочете взяти участи в тій боротьбі? Чи Ви маєте совість сказати під теперішню хвилю: Моя хата з краю!?!

Коли ні, коли Ви дійсно добрі і вірні сини нашого народу, та коли Вас стати хоч на дрібну жертву, так зложіть її і перешліть на визвольну боротьбу нашого народу до:

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA,
411 Southern Bldg., Washingtton, D. C.

СЛІДАМИ АҐІТАЦІЇ ФРАНЦУСЬКИХ ТА ПОЛЬСЬКИХ ІМПЕРІЯЛІСТІВ.

Бувший французький премієр Клемансо веде свою аґітацію далі. Далі виголошує промови в обороні мілітаристичної політики Франції, страшучи Америку военними приготованями Німеччини; далі обороняє версайський мир, що мав уґрунтувати мілітарну потугу Франції та знищити економічно Німеччину; і далі пробує втягнути Злучені Держави до плачення коштів французької політики та політичних скандалів, що виникнули власне з версайського договору. Як на самім вступі, так і тепер аґітація ведеться так, як ведеться рекляму цирку.

Однак, по всему слідно, що аґітація не відносить бажаного доспіху. Видно се передовсім по американській пресі, в котрій навіть ворожа теперішній адміністрації частина не станула прихильно до висловника французького мілітаризму та імперіялізму. Послідними днями слідно по пресі, що на неї зробив глибоке враження публичний лист бувшого премієра Італії, Франческа Нітті. Сей лист, опублікований наперед в синдикаті ґазет Герста, мав великий доспіх на вироблення американської публичної опінії якраз тому, що бувший італійський премієр різко ріжниться своїм холодним способом розумовання від горячкового, загонистого Француза. Лист, з одної сторони, признає велику вину за німецьким урядом, ба навіть німецьким народом, підносить в гору заслуги Клеманса для здобуття побіди над Німеччиною, однак, з другої сторони, підносить, що мир, який завели побідники, наробив світови більше шкоди, як наробила викликана Німеччиною війна. Нітті звертає увагу Клемансови, що всі аліянти голосили, що вони йдуть до війни не нате, аби лишень побити ворога, але й на те, щоби завести мир постійний та зробити війну на будуче, о скільки се дасться, неможливою. В тій справі кождий аліянтський уряд проголосив певні засади межинародних відносин, які він уважав за конечну умову для заведення постійного мира. Власне отсі умови подоптано у Версайськім договорі.

„Власне договір у Версаю та другі договори, що по ньому наступили, являються найвиразнійшим запереченнем засад, проголошених аліянтами. Ще ніколи в світі не доконано такої брутальної несправедливости. Побиті народи відступлювано проти їх волі або відрубувано від зносин зі широким світом."

„Після француськo-німецької війни в 1871. році було всего одна Альзація (поневолена країна), а після отсеї війни є їх що найменче шість". Франції, Польщі та другим приятелям Франції відступлено проти волі відступленого народа цілий ряд територій.

Французька політика від скінчення війни являється не лишень запереченнем всіх засад, проголошених французькими політиками в час івйни, але й зрадою всіх засад ,котрі Франція проголошувала від великої французької революції. Французька політика звернена до одного: до задушення Німеччини та до підкріплення всіх, що в тій роботі можуть помогти. Наслідки сеї політики можна бачити в фактах, що Румунія має більше війска, як Німеччина, Угорщина, Австрія та Болгарія разом, а збанкротована Польща має війска два рази більше, як Румунія.

Нітті безпощадно пятнує зусилля Клеманса добути від Злучених Держав маєткову допомогу для французького уряду. На думку Нітті, Франція через свою політику стоїть перед фінансовою руїною; свідчить про се хочби й те, що Франція, головна побідниця у війні, не може тепер платити не то своїх довгів, але навіть процентів від довгів. Колиб Злучені Держави тепер знов позичили гроший Франції, то се булоби нічо инчого як позичка на піддержанне французької армії та піддержанне тої французької міперіялістичної політики, якої головним оруддем ся армія являється. Кождий доляр, позичений Америкою для Франції, бувби в теперішню хвилю, потвердженнем політики брутального насильства й несправедливости, яку Франція з божевільним завзяттем веде вже четвертий рік.

Такими ясними словами промовляє бувший італійський премієр до американського народа, і сей народ не може на його закиди найти мудрої відповіди в крикливій, демаґоґічній аґітації Клеманса.

ДИКТАТОРСЬКА ПОВНОВЛАСТЬ ҐЕН. ГАЛЛЄРА.

(Від власного кореспондента).

Я вже Вам писав про те, що польське правительство назначило ґен. Галлера військовим диктатором української Галичини.

Тепер подаю за польською пресою декрет, який означує повновласть Галлера.

Сей декрет звучить:

„До Пана Ґенерала Станіслава Галлера, інспектора V. армії у Львові.

З огляду на те, що повторяються проби викликання заколоту й анархії в виборчім часі в воєводствах львівськім, станиславівськім і тернопільськім, — правительство поручає Панови Ґенералови боротьбу з бандами, що утворилися на тих теренах, і задачу привернення публичної безпечности та запевненне спокою виборчій акції.

В сій цили аж до відкликання рішено:

1) Призначується Пана Ґенерала **Вождом усіх військових сил**, які знаходяться в области команди корпусних округів Львів-Перемишль, наслідком чого підчиняються Панови Ґенералови **всі оружні сили і їх команди** на згаданій области. Рівночасно уповажняється Пана Ґенерала приписувати спосіб уживання війск в крузі порученої Панови Ґенералови задачі в границях загальної директиви.

2) На час виконування порученого йому командування остає Пан Ґенерал в области своїх функцій у розпорядимости міністра внутрішних справ.

3) В крузі управильнювання відносин між військовими і цивільними властями для забезпечення потрібних для війска умов акції в области публичної безпечности і запевнення спокійного ходу виборів уповажняється Пана Ґенерала видавати в імени міністра внутрішних справ обовязуючі зарядження адміністраційним властям I. і II. інстанції на згаданій території.

4) Пан Ґенерал одержує ad personam (для своєї особи) право завішувати в урядуванню адміністраційні власти I. інстанції, функціонарів безпечности і комендантів та офіцирів баталіонів, одначе тільки за проступки, які остають в звязку з порученою Панови Ґенералови задачею.

Се право буде виконувати Пан Ґенерал через воєводства, для яких рішення Пана Ґенерала є обовязуючі.

5) Рівночасно уповажняється Пана Ґенерала видавати кождоразові або загальні зарядження про примінюваннє декрету про уживанне війска в виїмкових випадках з 2. січня 1919, як також в потребі робити зміни в поступуванню, яке передвиджує розпорядок ради міністрів про спосіб ужиття війска для забезпечення публичного порядку з 13. цвітня 1919.

Рада Міністрів: Каменьскі, Соснковскі, Новак."

• • •

Навіть той, що не є обзнакомлений з тою правничою мовою, якою пишуться такі декрети, зрозуміє, що нзачить висше наведений декрет.

Сим декретом віддано ґен. Галлерови найвисшу команду над польським військом, яке знаходиться на території української Гаичини, піддано під його власть всі військові і цивільні власти, з окрема воєводів, які мають його слухати, й уповажнено його робити все, що він буде вважати за потрібне, щоби „привернути супокій" в Галичині.

Таку диктаторську власть дістав ґен. Галлєр „аж до відкликання", то значить доти, доки се сподобається польському правительству.

В наведенім декреті впадає в очи одна подробиця:

Як одну з причин призначення ґен. Галлєра військовим диктатором української Галичини подає декрет „запевнене спокою виборчої акції".

Вибори до польського сойму були назначені на 5. падолиста, а призначенне ґен. Галлєра військовим диктатором української Галичини наступило всего на пару днів перед виборами.

Ніхто не повірить, що за тих пару днів можна було „запевнити спокій виборчої акції" та що для сього треба було на тих пару днів призначувати військового диктатора.

Ясна річ, що виборча акція послужила тут тільки за декорацію. Польське правительство боїться признати, що в українській Галичині Польща чується дуже непевною та що тому установляє тут військового диктатора на необмежений час.

Польська преса з приводу призначення ґен. Галлєра бє в дзвін великої радости. „Аж тепер дістанеться гайдамакам!" — пише вона.

І справді дістанеться! Галицька Земля вже знає свого ката Галлєра. Доси були для українського народу страшні дні, а тепер настали ще страшнійші.

А одначе — як видно з усіх відомостий з краю — наш нарід бореться далі і не тратить віри в побіду.

А може доживемо того радісного дня, коли з рідного краю прийде відомість, що з рук українського героя впав польський кат українського народу — ґенерал Станіслав Галлєр.

Прага, 10. падолист 1922.

Д-р Михайло Лозинський.

ДАЛЬША ФИЛЯ ЛЯЦЬКИХ ВЯЗНЕНЬ УКРАЇНЦІВ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

ГОЛОДІВКА Д-РА ВОЛОДИМИРА ЗАГАЙКЕВИЧА.

Д-ра Володимира Загайкевича арештовано дня 22. жовтня ц. р. в Гостинниці і перевезено до Перемишля, де уміщено його в тюрмі. До тепер не предявлено йому ніякого обвинувачення та не переслухано його. — Артикул 97 Конституції Р. П. з дня 17. марта 1921 р. каже: „Aresztowani, ktorym w przeciagu 48 godzin nie podano na pismie z podpisem wladz sadowych przycyny aresztowania, odzyskuja niezwloczne wolnosc". — Практика, а дійсність, як инакше виглядає. — Арештований зробив всякі зажалення, а коли це не помогло, зачав від 30. жовтня голодівку. Судовий лікар побоюється о його стан здоровля, бо арештований є хворий на серце і нерви. По причини голодівки йому починають пухнути ноги.

ЗА ЩО ЇХ МУЧАТЬ?

В боротьбі між двома народами, можна — зрозумівши психіку противника й методи його боротьби! — зрозуміти й арештування політичних діячів та осіб, що беруть участь в орґанізаційному рухови, який не на руку противникови, хоча-б вони нічим не провинилися проти законів. Але коли арештується осіб, що стоять поза межами політичних впливів, орґанізацій і партій,

(Сконфісковано)

Підчас масових арештувань увязнено робітників на культурному чи мистецькому полі, осіб, котрі ніколи в життю не брали в політичному руху жадної участи і одинокою їх виною є те, що вони Українці. Візьмім на приклад арештування Петра Холодного, голову гуртка діячів українського мистецтва, відомого артиста-маляра, який і за час своєї громадянської діяльности на Великій Україні (як міністер народньої освіти), був усім відомий з своєї аполітичности, та виключно цікавився теорією педаґоґіки й орґанізацією освітньої справи; на еміґрації-ж посвятився виключно малярському мистецтву.

Окрім нього не від речі згадати арештованих: Федора Дутка, письменника еміґранта, Андрія Головку, театрального критика, і поетів Романа Купчинського та Василя Бобинського. Всі вони без причини увязнені і без слідства сидять серед важких умов у тюрмі.

МАСОВІ АРЕШТУВАННЯ.

Белз.

Дня 24. жовтня с. р. безька поліція перевела трус у голови чит. „Просвіти" п. Мих. Метрипули і п. проф. Смольницького Стеф. При ревізії забрано наукові книжки як: „Історію української літератури" (шкільний підручник), примірник „Невольника", карту України і инші шкільні підручники. При ревізії оден з поліціянтів, розложивши карту України з іронією спитав свого тов: „Чи то така велька Україна і кеди она била?" По ревізії арештовано обох згаданих і відвезено до Львова.

Делятинщина.

Арештовані: о. декан Ганушевський, парох в Дорі, о. Олекса Луців, парох з Микуличина, учит. Струць, селяне з Микуличина: Мотрук, Онутчак, Лясоцький і лісничий Білинський. Як нас повідомляють, всіх їх арештовано на донос Володимира Парфановича, кандидата на посла до польського сойму.

Цей „кандидат", відомий на Гуцульщині прихвостень старости, ворог усего, що українське, хоче тим способом позбутися невигідних осіб і уторувати собі дорогу до сойму. Але наші Гуцули, знаючи добре свого „Влодзя", не дадуть себе обманути, бо знають, що чоловік, котрий злигався з панами і виховує дітей своїх у чужому дусі, не може бути оборонцем нашого народу.

Жидачів.

Переведено ревізію майже в усіх українських учителів та священиків і свідоміших селян. Арештовано м. и.: учителів Котовича з Гніздичова, та Федака з Деменки лісної. В Буянові арештовано Романа і Ярослава Михайловича. В Мельничі переведено ревізію у студента Тинюха Кирила і Якова Хомяка. В Журавні арештовано Івана Паламара, канд. адв.

Калуш.

В Калуші арештовано д-ра Воробця і д-ра Сохацького. Їх арештовано на донос „священика' Ількова, котрий під охороною польської поліції веде аґітацію і усуває з дороги людей, що йому невигідні у карієрі. Всі місцеві Поляки підпирають кандидатуру о. Ількова і терроризують Українців, котрі як один заявляються проти виборів. Ільків їздить по вічах і ширить зневіру в побіду наших змагань, накликуючи до „уґоди". Цікаве, що ніхто не зневірився з поміж тих, що томляться у тюрмах, що перенесли тягар війни, а попав у зневіру отчик, що весь час сидів у затишку під крилами опікуна ґрафа Розвадовского.

На днях арештовано в Калуші Осипа Ткачука і Захнея.

Камінка струм.

Арештовано 30 осіб, між ними Яціва Стаха, Г. Мулькевича із сином, Ів. Литвина, радника Гермака, Тарнівського, Степана Косаревича. В Желехові вел. арештовано учительку Ф. Біликівну, у Волиці учит. М. Чучманівну і Яцка Щура.

В селі Соколі арештовано кілька осіб, а за втікаючими селянами жандарми стріляли з крісів.

Ревізію переведено в домі о. Цегельського, п. Петрушевичівної, та о. Сивенького.

В Ракобутах увязнено о. Василя Лиска і студ. Костя Лиска.

Комарнянщина.

В Комарнянщині арештовано: Козловського Івана, учителя і Давида Якова, ст. техн., обох з Колодруб, Лопадчака Ілька, ст. пр. і Сайка Володимира, учит., обох з Порічча і Мацієвського Михайла, студ. теоль. з Завидович, Роздольського Івана, Стрілвчика ст. пр. і Цегелика в Рудках, о. дек. Ковальського і о. Кміта Юрія, пароха в Чайковичах.

В Комарні арештовано 29. жовтня в ночі підчас весілля в одного громадянина двох ґімн. учеників Михайла Ліщинського і Петра Вигнанського. Обох їх запроваджено на постерунок місцевої державної поліції, де комaндант тоїх поліції Найґебауер тяжко побив Петра Вигнанського в присутности арештованого Мих. Ліщинського. Потім обох арештованих замкнено і першого з них випущено з них випущено над раном домів, а Петра Вигнанського вивезено до тюрми до Самбора, де сидять всі арештовані з Комарнянщини і околиці.

Копичинці.

Дня 30. жовтня арештовані: д-р Левицький, д-р Заваликут, Пашкевич, дир. „Сільського Господара", Богачевський Ярослав канд. нотаріяльний, Богачевська Анна, Поморянський Антін уряд. „Сільськ. Господ.", Марак Володимир ученик ґімн., Сікора Антін абітур. учит. сем., Патрицький Роман дир. „Сіл. Господ.", Кривий ван абітур. сем. і Стефан Сафіян начальник почти.

Куликів.

Дня 31. жовтня 1922 арештовано о. Григорія Мандзеватого і Гриця Кукіля обох з Гребенець пов. Жовква за це, що зреклися комісарства при виборах, а в Куликові арештовано Стефана Породка з невідомої причини. — Усіх трьох того самого дня відставлено до тюрми у Львові. — У Львові арештовано абітурієнта семинарії з Куликова Сильвестра Породка.

Львів.

Арештовано о. Олексу Ґоцького із Жовківщини і Василя Мудрого абсольвента фільозофії.

Підгаєччина.

Арештовано учителя Турчана, Івана Гладишовського, Івана Русака, Осипа Голобина, Ів. Семака, М. Цаля, Ів. Воробця, М. Сарабина, М. Улуцького, Лотоцького і Павелка.

Гребенне, пов. Рава руська.

Переведено ревізію в домі о. С. Ничая, Гуменного Пава, Ілька Демка та инших. Увязнено Павла Гуменного (інваліда) та відставлено до Львова.

Слобода золота.

Арештовано Андрія Мандзія за те, що боронив селян від реквізиції і рабунків карних експедицій.

Скільщина.

Нагінка і терор тревають дальше.

В Синевідську вижнім: крім згаданих арештовано б. старшин У. Г. А. Комарницького Миколу і Дзюру Федора та Цмоця Дмитра.

В Славську: о. Качмарського і много селян, з Ялинковатого 18, Волосянки 16, з Хащовання 10; усіх повязано ланцами і відставлено до Стрия, де їх побито до крови.

В Хитари: о. Йосифовича.

В Либухорі: п. Перейму М., управителя школи і поставлено під суд в Стрию.

В Корчині: о. М. Ґалянта і управителя школи Гаврана.

В Тишівници: студ. М. Равлінка.

Досі в Скільщині арештовано до 80 осіб.

Снятин.

У нашому повіті як і в цілому краю в ночи з 20. на 21. жовтня і в дальших днях перевела поліція труси у всіх виднійших громадян української народности. У нікого ніщо не найдено, та мимо цего арештовано Ярослава Королюка, сотника У. Г. А. зі Стецеви, О. Григорчука з Рожнова а ще кілька осіб, яких назвищ ми не знаємо. На неділю 29. жовтня с. р. скликали місце ві політичні орґанізації виборче віче до Снятин. На віче прийшов комісар поліції. Він не позволяв нікому і словечком відізватися проти виборів, тому референтам перивав, а в кінци віче розігнав, бо референти говорили не за виборами а проти. Обох референтів студента Барана та Бордуна арештовано. Також арештовано Володимира Ґіжовського і Ярослава Курилюка. В тій самій тюрмі сидить д-р Т. Окуневський, котрий мимоволі опинився на лісті якоїсь хлопсько-селянської партії з під прапору Яцкова. Замісць до сойму, попав в тюрму.

Сянік.

Арештовано майже всіх свідомих Українців, між ними 45 священиків та учителів. Відомі імена: о. Андрейчик Петро із Залужа, о. Вітошинський Петро, о. Добрянський Осип з Постолова, о. Кабаровський Евстахій із Сянока, о. Кріль Мих. з Вислока, о. Минцінський Ю. з Корликова, о. Трешневський Олекса з Ялини, о. Тустановський Кирило з Волі, о. Чайківський із Завадки, о. Чертежинський Дмитро із Бібрки, о. Фуґлевич Мих. з Королика, Кордуба Волод. з Сянока, Михайло Цар, Дмитро Висоцький, Кікта, два брати Станчаки, студ. Вільховець, Подобинський, Сидомир Гриць, Осип Борис, Левицький, Коник, Лукасевич і ін. Населення не дається настрашити і зробить так, як рішило все українське громадянство.

ЧОТИРИ КАНДИДАТИ НА ПОСЛІВ УБИТІ.

Нас інформують: В селі Мишкові пов. Заліщики трьох узброєних людей напало на управителя школи Березовського, котрий кандидував на посла до польського сойму. Невідомі особи запровадили його до ліса і там замордували. При убитому найдено картку з написю: „Так буде всім хруням".

„Пшеґльонд Понєдзялкови" доносить: „Після замордування Твердохліба, вбивства в Устечку Березовського, поповнено третий морд в Іспасі. В ночи з 3. на 4. листопада прийшло чотирох гайдамацьких „боюфкаржи" під хату Василя Піхалюка і трома влучними стрілами з крісів ранили його смертно. Піхалюк був кандидатом до сойму на лісті української радикальної партії. Наслідком ран Піхалюк закінчив життя, залишивши жінку і діти.

Так само дня 4. листопада в Росохачи пов. Коломия замордовано кандидата до сойму Бохматюка.

ПОВСТАНЦІ.

Одного дня в Бережанці появилася узброєна ватага, а коли селяне питали їздців, що вони за люде, то дістали відповідь: „Ми люде з пекла, приїхали на польські вибори. Хочемо не допустити наших селян до виборів, з яких вийде лихо для „нашого народу".

В одному селі ватага заплатила ковалеви по 5 тисяч марок за одну підкову, а міліон марок за корову. Взагалі члени узброєних загонів поводяться із селянами як найкраще і досі не вчинили нікому кривди.

Ватаги над Дністром.

В заліщицькому повіті появилися малі узброєні відділи, котрі нападають на постерунки поліції та двори. До повіту спроваджено війско та розміщено його в Торськім, Ниркові і Цапівцях. Під Устєчком війско стрінулося з узброєною ватагою і почало з нею боротьбу. Ватага була узброєна в скорострілі. Підчас сутички убито одного члена ватаги а другого Степана Мельника взято в полон. Стефан Мельник є учеником VII. кляси ґімназії в Коломиї. Війско грабить селян. Наприклад в Устечку ограблено у селян кожухи, в Нагорянах у бідної вдови Марії Винниченко польський жовнір забрав убрання і хустки, в Нирковi ограблено навіть жіночі сорочки і тяжко побито за опір Івана Пасіку, 65-літного старця. Польське війско вивозить із сіл повні вози дробу та селянського майна.

Дальший похід ватаги?

„Ґазета Поранна" доносить, що ватаги зникли під Бережанами, а пішли в напрямку на Підвисоке. Друга ватага появилася під Копичинцями в числі 35 осіб.

Недалеко Заліщик оперує малий відділ.

БОРОНІМ РІДНИЙ КРАЙ!

Громадянин Іван Богдан, пересилаючи до Галицької Місії у Вашінґтоні свою жертву на Фонд Негайної Допомоги, пише:

Боронять наш рідний край мої браття, чому-ж мені не допомогти. В моїм калуськім повіті в Галичині надобре розгорілась боротьба з ляхо-татарами. Пишуть, що йдуть з димом фільварки польських „повятових маршалкуф"; пропадають без сліду ляцькі жандарми і ще дещо пишуть, про що не згакую, але про що і Вам певно доносять.

Попередно дав я на оборону нашої Галичини 25. дол., а тепер посилаю ще пять долярів на баґнет на ляцьких зайдів-розбишак. Даю і ще дам на кождий поклик нашого Правительства, бо воно справедливо боронить нашу справу. Я і сам стану в боеві ряди проти ляхів, як тільки завізве мене до того наше героїчне козацтво, завдяки якому ведеться та нова повстанська боротьба.

Товариші робітники. Чейже настав уже для нас молодих час покинути всякі роздори, а стати в один сталевий фронт проти нашого віковічного гнобителя! Не політикуйте і не думайте не то днями а роками над тим: дати чи не дати? Складайте Фонд Негайної Допомоги! Складайте на амуніцію, бо без неї не вижснемо ляхів!

Памятайте, що хто складає 100 дол., той купує на ляцьких розбишак кровопийців велику гармату, якою будемо виганяти проклятих наїзників, щоб не смерділи на нашій славній галицько-українській землі.

Хто дає 50 дол., той трафляє в ляхів ґранатом; хто 25 дол., той бе їх машиновим крісом; хто 10 дол., той кидає на їх прокляті голови шрапнель; а хто 5 дол., той купує баґнет.

Купуйте, Браття, що кому любо та що хто може! Вимітаймо поки час ляцьке сміттє з Галицької Землі!

Іван Богдан, Норт Тонаванда, Н. Й.

З КАНЦЕЛЯРІЇ ОБЄДНАННЯ.

Секретаріят Обєднання українських орґанізацій в Америці подає до відома:

Заки приладиться кімнату на постійне приміщенє бюра Обєднання в новім домі Клюбу Українсько-Американських Горожан, находиться тимчасом канцелярія в домі під числом 817 North Franklin St., Philadelphia, Pa. Туди належить висилати всякі писма та посилки.

Канцелярія Обєднання приготовляє всі потрібні книги та блянкети для контролі при загальнім оподаткованню на народні цілі. Тимчасом проситься усіх свідомих Громадян, особливо Секретарів Товариств, Братств та Сестрицтв чи Орґанізацій, щоб вони приготовляли весь український загал в Америці до складання добровільного податку від дня 1. січня 1923. Секретарі Відділів центральних орґанізацій дістануть всі потрібні папери в своїм часі. Самостійні Товариства, які почуваються до обовязку складати добровільний податок на народні цілі, нехай зголосяться як найскорше до канцелярії Обєднання, щоб мож їм вислати потрібні інформації та друки.

Коли по місцевостях є ще люди, які не належать до ніяких орґанізацій, а хочуть платити народній податок, нехай завяжуть окремий відділ Обєднання і повідомлять про се канцелярію.

При сій нагоді подається до відома, що містоголова Обєднання п. Теодор Грицей, став секретарем Обєднання, а дотеперішний секретар др. Володимир Коваль, став містоголовою.

Теодор Грицей, секретар.

ЗА ГРАНИЦІ ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСИ.

Справа з відлученнем 32 громад від Підкарпатської Руси ще невирішена. Руська хліборобська й соціяльно-демократична партія влаштовують спільно віча, на яких протестують проти відлучення.

Кацапи та мадярони з під стягу Камінського сидять тихо. Поза плятонічними статтями, що — мовляв — вони сподіються, що правительство відкличе цей розпоряд про відлучення громад, не роблять нічого, а ще й лютяться, що на цій справі руські хлібороби та соц.-демократи через свою рухливість роблять собі „інтерес", приєднуючи прихильників.

Народники остали самі. Їх преса дальше бореться проти кривдячого розпорядку.

Цікаво, як поставилися Словаки до тої справи. Як можна сподіватися, поставилися так, як всі народи, які вчера терпіли з сусідами в спільнім ярмі, а нині це не лиш безповоротно забули, але ще й засобами недавніх панів беруться до слабшого сусіда.

І це так само правительственні словацькі партії, як й опозиційні. „Slovak" орґан відомого опозиціоніста Глінки пише:

„Русини жадають половини Словаччини: жупу шаришську, земплінську, аґауйську і Спіш до Попраду і все те лиш із тої причини, що на ґірських верхах найдеться 4—6 руських сіл, котрі признаються за словацькі, а лиш по вірі є греко-католики. Ми радо дамо панови Еренфельдови Камінку, Липник, Заваду, Ториску, Олшавицю або Подироч, лишень хай собі їх перенесе... Ми Русинам не робимо кривди ані не хочемо наші ряди ні одною руською душею збільшити. Ми Славяне, але в першу чергу Словаки й із словацької землі ні одної пяди не попустимо".

„Словенски Деннік" на основі інформацій із „найкомпетентнійшого жерела" пише:

„Сен-жерменський договір не постановляє нічого про словацько-руські границі; конституційний закон приписує, що ті границі установить парлямент окремим законом. Під кінцем 1919 р. установила рада амбасадорів тимчасову границю: від села Чоп до північної части Ужгороду так, щоби зелізнича лінія оставалася Словаччині, а місто Ужгород Підкарп. Руси, дальше здовж ріки Уж аж до Карпат так, що околиця на схід від Ужа належить до автономної Підкарп. Руси... Так до того часу поки не буде установлена дефінітивна границя, і ті 32 села, о котрі йде спір, належать до Словаччини, а не Підкарп. Руси".

Подаючи ці голоси словацьких орґанів ужгородська „Свобода" питає: „Яка це справедливість, яка то брацька любов: затаїти 250.000 Русинів?! І якого на це треба цинізму, щоби казати після тоговсего, що „ми Русинам не хочемо робити кривди". „Свобода" пропонує цей спір рішити — плебісцитом, куди анрод хоче належати.

„Не успокоїмося доти — кінчить „Свобода" — доки цей несправедливий розпорядок не буде одкликаний. Також жадаємо, щоби неспірно руська територія була чим скорше прилучена до Підкарп. Руси".

ДОПИСІ

БРУКЛИН, Н. Й.

До родимців з Тернопільщини.

З львівської „Свободи" (з 16. падолиста с. р.) довідуємось, що польська окупаційна влада у Східній Галичині увязнила велике число Українців, учеників ґімназії, селян і академиків, в Тернополі і в тернопільському повіті. Арештовано їх під замітом „зради польської держави".

В арештах терплять вони голод, холод, а навіть побої.

Коли їх терпіннє скінчиться, не знати. А покищо обовязком Тернопільчан (з міста і з повіту), котрі є на волі в Америці, поспішити з помочию сим їх братам, котрі в польській тюрмі на рідній землі.

Хто з Тернопільчан хоче помогти браттям-вязням у ляцькій тюрмі, нехай пришле сейчас свою жертву на мою адресу. Гроші будуть безпроволочно відіслані на місце на потреби Українців у тернопільській тюрмі. Жертви будуть оголошені в українських ґазетах.

Від себе на початок даю 5 долярів.

о. Володимир Лотович
169 No. 5th St., Brooklyn, N. Y.

Другі українські ґазети в Злучених Державах і в Канаді прошу передрукувати отсей поклик.

—o—

ҐЛЕСТОНБЕРІ, КОНН.

Кводровий народній податок.

В неділю, 12. падолиста, відбулися збори тутешної української громади. По звіті делеґата на український конґрес в Филаделфії, збори приняли одноодушну постанову, щоби платити щомісячно кводровий народній податок. Деякі з присутних заразже зложили за пів року наперед.

Потім забрав голос д. Петро Соляр, загріваючи усіх до єдности і злучної праці.

При цій нагоді зложено жертви на Фонд Негайної Помочи. Зложили слідуючі: по $5.00: М. Ганкевич, Матій Милимук, Петро Галун, Лука Сидорак і Й. Патинок; по $2.00: Петро Смик, Михайло Дзядик, Іван Дисинчук, Діонизий Качмарик, Дмитро Кріль, Іван Соляр, Мих. Саламаха; по $1.00: Семко Коникевич, Петро Соляр, Олекса Пилипцьо, Гавр. Дзядик, Іван Бомк, Стефан Ковальський і Пилип Кріль. Усіх гроший зібрано $46.00, які вислано 21-го падолиста до нашого представника у Вашинґтоні.

Честь і добра слава добрим людям!

Лука Сидорак.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Про діяльність українського товариства „Жіноча Громада" в Ню Йорку.

Ляцькі тюрми переповнені знов десятками тисяч найкращих синів і доньок галицької України. Їх там бють, катують, морять голодом, добивають холодом!

Зближається Різдво, свято любови, радости і родинного спокою. А 25.000 наших братів і сестер, кров наша і кість наша, не засяде з своїми сивими татами і мамами, сестрами і братами, з своїми дрібними діточками до куті на Святий Вечір. Ляцька нагайка засвище над ними замісць коляди. Понурі, голосні години поплинуть їм безконечними віками в темних неосвічених, неопалених і мокрих тюрмах, морозним вітром прошибаючих бараках.

А знов там, на чужині, в Чехах, у військових бараках, за протяними плотами караєсь, вже по своїй волі, 15,000 мужа, завзяте наше козацтво, що воліє вже третий рік святкувати в інтернованню на чужині ніж здаватись Ляхови. Вони в нужді, в голоді, холоді, в тузі за рідною стріхою ждуть цьої хвилі, коли підуть на ворога визволяти рідний край.

Земляки та Землячки!

„Жіноча Громада", хоч невелика числом членів, але робить те, що в її силах, щоби облегчити терпіння та муки отсих наших героїв-страдальців. За послідний лише рік Жіноча Громада зібрала і вислала на поміч нашим інтернованим та інвалідам 800 долярів, котрі ми зібрали з представлень, концертів, збірок і це опріч того Жіноча Громада вислала вже трема наворотами одежу для таборів в Йозефові і для вязнів в Тернополи, а то разом на 1.000 фунтів ваги.

Ми не хвалимось тим, бо ми сповняємо лиш наш обовязок. Але ми оголошуємо це для прикладу і заохоти всім, в кого є серце до мучеників свого рідного народу!

Особливо звертаємось до українського жіноцтва — замужних і дівчат, та кличемо до Вас:

Сестри! Чи не чуєте стонів Ваших братів в рідним краю? Чи не чуєте, як свище ляцька нагайка, що відриває тіло від кости та кровю підливає замучені тіла героїв?

Сестри! Чи нема Вас в Ню Йорку? Чи нема у Вас українського серця? Чи гірші Ви від своїх мужів, чи братів? — Ні! Ми віримо, що і в нас беться патріотичне серце, котре кервавиться за рідний край, за мучених героїв. Лиш ми не зорганізовані і незгуртовані!

Сестри! Українські Жінки і Дівчата! Жіноча Громада кличе Вас і взиває до праці і помочи рідному краєви, мученикам, героям і борцям. Але можна доконати лиш спільними силами, в орґанізації, великим гуртом. Є нас тисячі в Ню Йорку, а лиш кількох в Жіночій Громаді.

Вступайте в члени Жіночої Громади, приставайте до спільної праці, контролюйте працю збірки і їх ужиття! А роблячи це, поможете страдальцям в старім краю. Зробите людське, християнське і патріотичне діло!

Жіноча Громада в короткім часі переноситься до нового льокалю в Народнім Домі (217 Іст 6. улиця), де вечорами можете сходитись, нараджуватися, рішати, що робити і наглядати, що і як робиться.

Тож ще раз взиваємо Вас в імя загальної справи: Прилучуйтесь до Жіночої Громади і до праці, яку вона зачала. Бо жатва обільшає, а жниць — на жаль — мало.

Вкінци повідомляємо всіх Земляків, що від понеділка, 4. с. м., через тиждень, що вечора від 8. до 10. години, в Народнім Домі Жіноча Громада буде збирати дари в одежах, білю, обуві, консервах і грошевих датках на інтернованих і арештованих. Приймається як нові так і уживані річи.

Земляки і Землячки! Не відтягайтесь, а спішіть з чим хто може. Все приймемо з подякою. І уживана одіж, біля чи обув буде поратунком для тих, хто жадної не має. Кожна консерва зупи, мясива, ярина, то що консервоване і т. д. піде на поратунок голодним.

В означених висше годинах все дві членкині Жіночої Громади будуть в Народнім Домі відбирати дари, записувати їх, видавати посвідки, а опісля все те вишле до Европи на поміч страдаючим так аби дістали це еще на Різдво.

Ню Йорк, дня 1. грудня, 1922.

Від Виділу Жіночої Громади в Ню Йорку.

—o—

ЙОРКВИЛ, О.

„І покажем, що ми браття козацького роду!"

Зойки, благання і стони з рідного краю кличуть до нас о ратунок. Наші батьки, матері, брати і сестри звернули свої очи гень аж за океан, до нас. Уста у них отворені наче би говорили: „Не видержимо до кінця тих мук, котрі переносимо під кормигою „братнеґо" народу". Молодіж наша наставляє свої груди, щоби ними спинити хищних наїзників на нашу землю. А ми тут, на вільній земли Вашінґтона що скажемо?! Чи відречемося від наших найблизших, чи подамо їм помічну руку? Я думаю, що ми всі разом гукнемо: „Ми з Вами браття і не дамо ляцькому наїзникови ані на хвильку спокою, доки ляцька стопа на українській земли. Поміч наша мусить бути аж до того часу, коли рішиться крівавий бій цілковитою нашою побідою!

Наша місцевість маленька, однак і ми не остаємось позаду других і працюємо, як можемо, для добуття волі українського народу. На поклик нашого галицького уряду, котрий, на разі, есть на вигнанню, зійшлися тутейші Українці в неділю дня 12. листопада на нараду в справі фонду Негайної Помочи Рідному Краєви і по короткій нараді вибрали 2 колекторів, а то Евстахія Яремця і Семена Міська, а ті пішли за колектою на згаданий фонд і зібрали $42.50. Правда, не всі жертвували, бо знайшлось кількох крикунів, котрі тільки тим крикунством славляться. Зібрані гроші ми вислали до представника Галицького Уряду у Вашинґтоні в надії, що незадовго почуємо радісну вістку: „Вже воскресла галицька Україна!"

На фонд Оборони зложили слідуючі добродії: Іван Станько і Семен Місько по $5.00; Антін Місько і Іван Місько по 2 дол.; Дмитро Станько, Ів. Букса, Петро Федаш, Евстахій Яремцьо, Стефан Телевяк, Петро Головід, Андрій Волошин, Мих. Мурин, Николай Зарічний, Михайло Йоган, Андрій Фоца, Й. Пясек, Іван Яцейко, Вас. Солонечний, Семен Гавриш, Як. Костел, Андрій Йоган, Павло Кузьо, Михайло Дзюбан, Михайло Стахняк, Стефан Малачівський, Василь Яцейко, Михайло Ходачок, Йос. Райман. Тома Собусь, Теодор Фільц, Олекса Химка і Максим Бик по $1.00; Антін Чупило 50 цнт.

Вільний.

—o—

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

Звіт з віча.

За стараннєм місцевого Центрального Ратункового Комітету відбулося віче дня 12. листопада в справі Негайної Помочі Рідному Краєви. Віче отворив містопред. Центр. Комітету, гр. Яким Дмитрів, та покликав на секретарів К. Шевчука і О. Мачинського, як касієра В. Пукіша. Відтак предс. покликав до вступного слова гр. М. Мурашка, головного урядника У. Н. Союза. М. Мурашко розпочав бесіду тим, що неодному з Українців здається, що того всего забогато, тих віч, тих зборів, тих промов і усьої метушні, але на ділі тої роботи досі було замало. Бо коли наш труд не має бути даремний, то не сміємо ані на хвильку спочити, аж поки наш український нарід не буде нарівні із другими. Його патріотична промова не тревала довго, але викликала велике вражіннє. Відтак голова зборів представив публиці представника нашого правительства, Др. Л. Мишуґу. Як тільки появився на естраду Др. Мишуґа, буря оплесків привитала його на знак пошани за його щиру працю. Др. Л. Мишуґа в красноречевий спосіб промовив до рачестерської української громади, дякуючи за купно бондів національної позички, якої грішми підтрималося наш уряд і взагалі цілу боротьбу з ворогами минувшого року і сего. Він здав загальний звіт із праці уряду, який зєднав майже увесь загал в старім краю і тут на еміґрації, як також про теперішну боротьбу в Галичині. При кінци своєї бесіди висказав надію на дальшу поміч зі сторони Українців. Хто розуміє ціль праці і бажає, щоби осягнути побіду, нехай дають, а котрі нерозуміють, то не дайте і не лайте. Його бесіду публика нагородила оплесками. Третий з ряду промовляв гр. Д. Братусь, котрий представляв зібраним теперішну боротьбу наших братів з наїзником Ляхом. Згадав про четверті роковини закінчення війни, які Американці обходять 11. листопада та що для нас Українців війна еще не скінчена. Після промови гр. Братуся наступила збірка, яка принесла ґотівкою $127.50, а декляровано $8.00.

Відтак відчитано резолюції, які ухвалено усіми голосами, крім двох Москалів, які не знати чого припленталися були на наші збори.

Ці резолюції звучать: 1) Протестуємо проти проектованої Польщею автономії для Східної Галичини як і проти розписаних в Сх. Галичині польським правительством виборів до польського сойму і сенату, тому, що Галичина не входить в склад польської держави. 2) Узнаємо як законний уряд Галичини уряд З. У. Н. Р. з Д-ром Е. Петрушевичом як президентом та заявляємо, що тільки цей уряд управнений говорити від імени населення Галичини. 3) Витаємо наших братів в Галичині в їх новій революційній боротьбі з Ляхом наїзником та висказуємо їм найглубшу пошану за те, що мимо страшного польського терору не піддаються а борються завзято за права З. Укр. Галицької Републики та її законного уряду. Заразом заявляємо, що з українським народом в Галичині держимо і тут в Америці оден боєвий фронт, а всі визвольні змагання наших братів будемо підпирати всіми способами так довго, аж доки не буде привернена Галичині її державна самостійність, а влада в краю не буде передана нашому законному правительству, то є Галицькому Урядови під проводом Др. Е. Петрушевича.

Виказ жертв буде оголошений на слідуючий раз. При співах українських гимнів „Ще не вмерла Україна" і „Не пора" закінчено віче, а громадяни з надією в лучшу будучність розійшлись домів. Ми певні, що сповняться мрії Українців як на Великій Україні так і в Галичині і на еміґрації, що будемо творити оден фронт від найлівійших до архиправих! Наша ціль одна! Сею цілию есть: Вільна Самостійна Україна, у якій не буде ні нуждарів ні міліонерів, а тільки щасливі своєю особистою волею і економічною незалежностию люди. У нас одна ціль, лише стежки не однакові. Ті стежки зіллються і створять оден шлях, котрий веде до свободи і щастя для усіх дітий Неньки України!

ЗА ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ:
К. Шевчук, секр. віча.

ПОЛЬСЬКИЙ ТЕРОР В ГАЛИЧИНІ

Один наш читач, котрого імя задержуємо в тайні з відомих причин, надіслав нам ось такого листа до поміщення:

„Львів, 13. листопада 1922 р.

Тут тепер перепроваджували Поляки вибори до сойму і сенату. Українці в них не мали брати участи, властиво не хотіли, однак Поляки пишуть, „же украіньска людносць масово пшистонпіла до виборуф" хотяй Українці дуже рідко голосували і брали участь в виборах. Бо кождому загрожено, що хто буде брати участь в виборах з українського населення то того або спалять або застрілять, отже деякі хотяйби хотіли брати участь, то всеж таки трохи боялися. Однакож таки вибрано 5 укр. послів до сойму. Однак не всім судилося дочекатись до сего. Одного еще лишень кандидата на посла, котрий мав вести пропаґанду в Сх. Галичині і Буковині, щоби укр. людність приступала до виборів, а саме Твердохліба „замордовалі в способ бандицкі" в дорозі як висідав на стації коло Камінки струмілової дістав три кулі. Поляки присвятили йому у своїх часописях величезні посмертні статті, що це був укр. діяч, літерат, котрий бажав добра для укр. народу (зєдинення з Польщею) зістав замордований за свої святі переконання з рук невдячного народу (себто укр.) Отже, щоби запобічи на будуче такому перепроваджуванню українських кандидатів на послів до польського сойму, означено нагороду 2.000.000 марок тому хто викаже тих трох убійників Твердохліба, однак такий не знайшовся. З тих послів, що зістали тепер вибрані було їх пять, знова вже двох застрілили якісь невідомі люди. Отжеж, щоби дальшому ширенню такої дезорґанізації запобічи, забрали трох останних послів українських до Варшави, може там будуть безпечні.

Перед самими виборами, щоби усунути українську інтеліґенцію, щоби вона не відмовляла селян від голосовання, арештовано на кождім кроці і засаджувано до Бриґідків, які ще до сего часу сидять у тюрмі. З моєї кляси є арештованих трох учеників і помимо того, що дирекція робила старання, щоби їх увільнили, не хочуть. Знущаються по тюрмах над нашим народом в страшний спосіб, бють, мучать голодом і ніхто не має права їм до розпорядку. Майже всіх академиків українських арештовано. Одного з них Яцуру то так страшно збили, що говорено, що вже умер, однак жиє але страшно покалічений. Розбили йому долішну щоку і так били, що той лежав кілька днів без притомности. Його підозрівано яко одного з тих, що вбили Твердохліба і конечно хотіли, щоби він до сего признався. Він щоби позбутися їх допитів затиснув так сильно зуби, що відтяв собі третю часть язика. Однак то еще не знати, чи він собі сам відкусив, бо говорять, що йому втяли в тюрмі. Однак фактом є, що страшенно побитий і поранений. Я тобі так то пишу, щоб Ти знав як тут Поляки господарують. Крім того тут була поширена пропаґанда якась, що на 1. падолиста має бути укр. повстання. Отже вони також зі страху старалися як найбільше заарештувати укр. інтеліґенції перед першим. Понапроваджували повно всюди по містах і селах війска, щоби запобічи сему. Однак се була фальшива польська пропаґанда, щоби укр. суспільність піднести до повстання, а тоді мати защо арештувати"...

ПРО НАПАД ЛЯЦЬКИХ УЛАНІВ НА УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО

(Лист з Чехословаччини до Америки).

Прага, 9. падолиста, 1922.

Дорогий Вуйку:—

Всі три листи і гроші зі щирою подякою одержав. У нас в Торках вже третий місяць безнастанні дощі, і як писав мені брат з дому, люди навіть ще бульби не викопали; не можуть дочекатись на погоду, а каже, що болота такі, яких ані старі люди не памятають, а все поле майже під водою. До того ще недавно приїхала карна експедиція, одна ескадрона польських уланів за те, що одної ночи на трації Перемишль-Медика хтось стріляв на потяг і поляки кажуть, що то були торські люди, отже приїхали їх покарати. Люди мусіли годувати військо і коні. Крім того жовніри розбивали комори тай брали, що попало. Виїли богато курий і гусий; перетрясли ціле село за оружем та нічого не найшли. В Торках посиділи цілий тиждень; заарештували Андрія Горенка, сина того Горенка, який помер в Америці (його син скінчив томтого року гімназію) тай повезли його зі собою.

Як Вам відомо з часописий, поляки в послідній тижни виарештували майже всю українську інтелігенцію, а головно студентів. Та мимо того боротьба не втихла. Вона іде своїм шляхом дальше. Жадна тюрма нас не зломить; одну тисячу народних робітників замнуть в сирі мури, дві тисячі свіжих стає в їх ряди. Мати Україна може бути горда на своїх синів, бо жаден інший нарід мабуть не зложив тільки жертв на жертвеннику своєї вітчини що український, і будьте певні що ся жертви не підуть намарно і зрошені кровю ниви зродять здорове зерно.

Як вже знаете з часописий, нищимо не лиш ворога ляха, але і своїх, котрі за миску сочевиці пійшли служити нашим ворогам. Таксамо і Ви всі повинні всякими способами нищити всіх шкідників, які не найшли тут жадного щастя, а виїхали тамтуди до Вас за ним. Бо я собі не можу представити, якими аргументами послугуються вороги, які аґітують проти ідеї, яку видвигнув уряд З. У. Н. Р. Таж за ту ідею поклало вже десятки тисяч найкрасших синів свої голови, і за тусаму ідею кладуть дальші тисячі своє найдорозше на жертівнику тої ідеї. Можна, скажім, закинути богато системі урядования в З. У. Н. Р. як протекційність і т. д., алеж тяжким національним гріхом є виступати проти ідеї, яку видвигнув уряд З. У. Н. Р. У нас не пора на се, щоб ми вже тепер бились за се, який має бути уряд на Україні. Передше збудуймо її, забезпечім її границі, а потім настановляйте владу, яку хочете, але щоб вона була щиро українська.

Ваш вдячний Сефан.

УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКА ГОСТИНА

(Анекдот галицьких Українців)

Запросив Поляк Русина на Рідвяні свята. Що поставить жінка їсти, то Русин жде, поки його Поляк не буде припрошувати. А той все: „Вапеці", а просити не просить. Поляк їсть, а далі каже жінці: „Забирай, нащо має дурно вистигати".

Але дочекалися руських свят, запросив Русин Поляка і ставить жінка їсти. Каже Русин: „Живіться", а Поляк каже: „Зие і йще бенде". І все їсть-їсть, поки не наївся.

По відїзді каже Русин: „Нащо мені такі гості? Він, що жінка поставить зараз казав жінці забирати, а в мене, що моя поставила, то він все їв і казав що далі буде". І вже на тім скінчилася гостина межи Русином та Поляком; вже більше в гостину не просилися.

СИНІЙ ЛИС.

(Казка).

Жив собі в однім лісі лис Микита, хитрий-прехитрий. Кілько разів гонили його стрільці, тровили його псами, заставляли на нього заліза або підкидали йому затроеного мяса, нічим не могли доїхати йому кінця. Лис Микита кпив собі з них, оминав усякі небезпеки, ще инших своїх товаришів остерігав. А вже як вибрався на лови чи то до курника чи до комори, то не було смілійшого, вигадливійшого та зручнійшого злодія над нього. Дійшло до того, що він нераз у білий день вибирався на полювання і ніколи не вертав з порожніми руками.

Це незвичайне щастя і та його хитрість зробили його страшенно гордим. Йому здавалося, що нема нічого неможливого для нього.

— Що ви собі думаєте! — величався він перед своїми товаришами. — Доси я ходив по селах, а завтра в білий день піду до міста і просто з торговиці курку вкраду.

— Ет, іди, не говори дурниць! — уговкували його товариші.

— Що, дурниць! Ану побачите! Ану побачите! — решетився лис.

— Побачимо або й не побачимо. Там пси купою по вулицях ходять, то вже хібаб ти перекинувся в блоху, щоб тебе не побачили і не роздерли.

— Отже побачите, і в блоху не перекинуся і не розідруть мене!—товк своє лис і поклався міцно зараз завтра, в сам торговий день, побігти до міста і з торговиці вхопити курку.

Але цим разом бідний Микита таки перечислився. Поміж коноплі та кукурудзи він заліз безпечно аж до передмістя; огородами, перескакуючи плоти і ховаючися між яриною, дістався аж до середмістя. Але тут біда! Треба було хоч на коротку хвильку вискочити на вулицю, побігти на торговицю і вернути назад. А на вулиці і на торговиці крик, шум, гармідер, вози скриплять, колеса торкочуть, коні гремлять копитами, свині квичать, жиди шваркочуть, селяне ґойкають — одним словом клекіт такий, якого наш Микита і в сні не бачив і в горячці не чував.

Але що діяти! Наважився, то треба кінчити те, що зачав. Посидівши пару годин у бурянї коло плота, що притикав до вулиці, він освоївся трохи з тим гамором. Позбувшися першого страху, а надто роздивився потроха, куди і як найліпше бігти, щоб осягнути свою ціль, лис Микита набрав відваги, розбігся і одним духом скочив через пліт на вулицю. Вулицею йшло і їхало людей багато, стояла курява. Лиса мало хто й запримітив і нікому до нього не було діла. От пес та пес — думали собі люде. А Микита тому й рад. Знитився, стулився та ровом як не чкурне просто на торговицю, де довгим рядом сиділи жінки, держачи на решетах, у кошах і кобелях на продаж яйця, масло, свіжі гриби, полотно, сімя, курей, качок і инші такі гарні річи.

Ще не встиг добігти до торговиці, коли йому на стрічу біжить пес, з иншого боку надбігає другий, там видить третього. Псів уже наш Микита не здурить. Лиш занюхали, хто він, загарчали тай як не кинуться до нього! Господи, яке страхітте! Наш Микита скрутився, мов муха в окропі: що тут робити? куди дітися? Не довго думаючи він шмигнув у найблизші отворені сіни, а з сіней на подвірре. Скулився тут і роздивляється, кудиб то сховатися, а сам надслухує чи не біжать пси. Ого! Чути їх! Уже близько? Бачить лис, що на подвірри у куті стоїть якась діжа. От він не довго думаючи скік у діжу тай сховався.

Щастя мав, бо ледви він щез у діжі, коли надбігли пси цілою купою, дзявкаючи, гарчачи, нюхаючи.

— Тут він був! Тут він був! Шукайте його! — кричали передні.

Ціла юрба кинулася по тісненькім подвірри, по всіх закутках, порпають, нюхають, дряпають — лиса ані сліду нема. Скілька разів підходили й до діжі, але негарний запах який йшов від неї, відгонював їх. Вкінці, не знайшовши нічого, вони побігли далі. Микита був урятований.

Уратований, але як!

В діжі, що так несподівано стала йому в пригоді, було більше як до половини синьої, густо на олію розведеної фарби. Бачите, в тім домі жив маляр, що малював покої, паркани та садові лавки.

Власне завтра мав малювати якийсь великий шмат паркану і відразу розробив собі цілу діжу фарби тай поставив її в куті на подвірри, щоб мав на завтра готову. Вскочивши в цю розчину, лис Микита в першій хвилі занурився в неї з головою і мало не задусився. Але потім, діставши задніми ногами дна бочки, став собі так, що все його тіло було затоплене в фарбі, а тільки мордочка, також синьо помальована, трошечки вистирчала з неї. Оттак він виждав, поки минула страшна небезпека. Серце у бідолахи билося сильно, голод крутив кишки, запах олію майже дусив його, але що було діяти! Слава Богу, що живий! Тай то ще хто знає, що буде. Ануж надійде господар бочки і застане його тут?

Але й на це не було ради. Майже вмираючи зо страху бідний лис Микита мусів сидіти в фарбі тихо аж до вечера, знаючи добре, що якби тепер у такім строю появився на вулиці, то вже не пси, але люде кинуться за ним і не пустять його живого. Аж коли смерклося, лис Микита вискочив із своєї незвичайної купелі, перебіг вулицю і неспостережений ніким ускочив до садка, а відси бурянами, через плоти, через капусти та кукурудзи чкурнув до ліса. Довго ще тяглися за ним сині сліди, поки фарба не обтерлася троха або не висохла. Вже добре стемнілося, коли Микита добіг до ліса, і то не в тім боці, де була його хата а геть у противнім. Був голодний, змучений, ледви живий. До дому треба було бігти зо дві милі, але на це у нього не ставало вже сили. Тож покріпившися троха кількома яйцями, що знайшов у гнізді перепелиці, він ускочив у першу ліпшу порожню нору, розгорнув листя, зарився в ньому з головою і заснув справді як по купелі.

Чи пізно чи рано встав він на другий день, сього вже в книгах незаписано — досить, що вставши з твердого сну, позіхнувши смачно і сплюнувши тричі в той бік, де вчора була йому така немила пригода, він обережненько, лисячим звичаєм, виліз із нори. Глип-глип! Нюх-нюх! Усюди тихо, спокійно, чисто. Заграло серце в лисячій груди. Сама добра пора на полювання! — подумав. Але в тій хвилі зирнув на себе — Господи! Аж скрикнув небораччиско. А це що таке? З переляку він кинувся утікати, але ба, сам від себе не втечеш! Зупинився і знов придивляється: та невже це я сам? Невже це моя шерсть, мій хвіст, мої ноги? Ні, не пізнає, не пізнає, той годі! Якийсь дивний і страшний звір, синій-синій, з препоганим запахом, покритий не то лускою не то якимись колючими гузами не то їжовими колючками, а хвіст у нього — не хвіст, а щось таке величезне, а важке, мов довбня і також колюче.

Став мій лис, оглядає те чудовище, що зробилося з нього, обнюхує, пробує обтріпатися — не йде. Пробує обкачатися в траві — не йде! Пробує дряпати з себе ту луску пазурами — болить, але не пускає! Пробує лизати — не йде! Надбіг до калюжі, скочив у воду, щоб обмитися з фарби — де тобі! Фарба олійна через ніч у теплі засохла добре, не пускає. Роби, що хочеш, небоже Микито!

В тій хвилі де не взявся вовчик-братік. Він ще вчора був добрий знайомий нашого Микити, але тепер, побачивши нечуваного синього звіря, всього в колючках та ґузах і з таким здоровенним мов із міди вилитим хвостом, він аж завив з переляку, а отямившися як не пішов удирати — ледви хлипає! Подибав у лісі вовчицю, далі медведя, кабана, оленя — всі його питають, що з ним, чого так утікає, а він тільки, хлипає, баньки витріщив та знай тільки лепече:

— Отам! онтам! Ой, тай страшнеж! Ой, тай лютеж!

— Та що, що таке? — допитують його своякі.

— Не знаю! Не знаю! Ой, тай страшеннеж!

Що за диво! Зібралося довкола чимало звіря, заспокоють його, дали води напитися, але де тобі, все дарма. Бачучи, що з вовком непорадна година, звірі присудили йти їм усім у той бік, де показував вовк, і подивитися, що там таке страшне. Підійшли до того місця, де все ще крутився лис Микита, зирнули собіж тай кинулися в розтіч. Деж пак! Такого звіря ні видано, ні чувано, від коли світ світом і ліс лісом. А хто там знає, яка у нього сила, які в нього зуби, які кіхті і яка його воля?!

Хоч і як тяжко турбувався лис Микита своєю новою подобою, але все таки він добре бачив, яке враження зробила та його подоба зразу на вовка, а отце тепер і на инших звірів.

— Гей, — подумав собі хитрий лис, — та це не погано, що вони мене так боятся! Так можна добре виграти. Стійте лишень, я вам покажу себе!

І піднявши в гору хвіст, надувшися гордо, він пішов у глиб ліса, де знав, що є місце сходин для всеї лісової людности. Тим часом гомін про нового, нечуваного і страшного звіря розійшовся геть по лісі. Всі звірі, що там жили, хотіли хоч здалека придивитися новому гостеві, але ніхто не смів приступити ближче. А лис Микита мов і не бачить цього, йде собі поважно, мов у глубокій задумі, а прийшовши насеред звірячого майдану, сів на тім пеньку, де звичайно любив сидіти медвідь. Сів і жде. Не минуло й пів години, як довкола майдану нагромадилося звірів і птахів видимо-невидимо. Всі цікаві знати, що це за поява, і всі бояться її, ніхто не сміє приступити до неї. Стоять здалека, тремтять і тільки чекають хвилі, щоб дати драпака.

Тоді лис перший заговорив до них ласкаво:

— Любі мої! Не бійтеся мене! Приступіть ближче, я маю вам щось дуже важне сказати.

Але звірі не підходили і тільки медвідь, ледви-не-ледви переводячи дух, запитав:

— А тиж хто такий?

— Приступіть ближче, я вам усе розповім, — лагідно і солодко говорив лис. Звірі троха наблизилися до нього, але зовсім близько не важилися.

— Слухайте, любі мої, — говорив лис Микита, — і тіштеся! Сьогодні рано святий Николай уліпив мене з небесної глини — придивіться, яка вона блакітна! — і ожививши мене мовив:

— Звіре Остромисле! В звірячім царстві запанував нелад, несправедливий суд і неспокій. Ніхто там непевний свого життя і свого добра. Іди на землю і будь звірячим царем, заводи лад, суди по правді і не допускай нікому кривдити моїх звірів.

Почувши це звірі аж у долоні сплеснули.

— Ой Господи! Так це ти маєш бути наш добродій, наш добродій, наш цар?

— Так, дітоньки, — поважно мовив лис Микита.

Нечувана радість запанувала в звірячім царстві. Зараз кинулися робити порядки. Орли та яструби наловили курей, вовки та медведі нарізали овець, телять і нанесли цілу купу перед нового царя. Цей узяв насточку собі, а решту по справедливости розділив поміж усіх голодних. Знов радість, знов оклики зачудування і подяки. От цар! От добродій! От премудрий Соломон! Та за таким царем ми проживемо віки вічисті, мов у Бога за дверми!

Пішли дні за днями. Лис Микита був добрим царем, справедливим і мягкосердним, тим більше, що тепер не потребував сам ходити на лови, засідати, мордувати. Все готове, зарізане, навіть обскубане і обпатране приносили йому услужні міністри. Тай справедливість його була така, як звичайно у звірів: хто був дужий, той ліпший, а хто слабший, той ніколи не виграв справи.

Жили собі звірі під новим царем зовсім так, як і без нього: хто що зловив або знайшов, той їв, а хто не зловив, той був голоден. Кого вбили стрільці, той мусів згинути, а хто втік, той Богу дякував, що жиє. А про те всі були дуже раді, що мають такого мудрого, могутнього і ласкавого царя, а надто так неподібного до всіх инших звірів.

І лис Микита, зробившися царем, жив собі як у Бога за дверми. Тільки одного боявся, щоб фарба не злізла з його шерсти, щоби звірі не пізнали, хто він є по правді. Длятого він ніколи не виходив у дощ, не йшов у гущавину, не чухався і спав тільки на мягкій перині. І взагалі він пильнував, щоб нічим не зрадити пере двоїми міністрами, що він є лис, а не якийсь там звір Остромисл.

Так минув рік. Надходили роковини того дня, коли він настав на царство. Звірі надумали святкувати врочисто той день і справити при тій нагоді великий концерт. Зібрався хор з лисів, вовків, медведів, уложено чудову кантату, і вечером по великих процесіях, обідах і промовах на честь царя хор виступив і почав співати. Чудо Медведі ревли басом, аж дуби тряслися. Вовки витягали сольо, аж око вянуло. Але як молоді лисички в народніх строях задзявкотіли тоненькими тенорами, то цар не міг витримати. Його серце було переповнене, його обережність заснула і він піднявши морду, як не задзявкає й собі по лисячому!

Господи! Що сталося? Всі співаки відразу затихли. Всім міністрам і слугах царським відразу мов полуда з очей спала. Таж це лис! Простісінький фарбований лис! Ще й паскудною олійною фарбою! Тьфу! А ми собі думали, що він не знати, хто такий! Ах ти брехуне! Ах ти ошуканче!

І не тямлячи вже ані про його добродійства, ані про його величану мудрість, а люті тільки за те, що так довго давали йому дурити себе всі кинулися на нещасного лиса Микиту і розірвали його на шматочки.

І від того часу пішла приповідка: коли чоловік повірить обманчивому приятелеві і дасть йому добре одуритися; коли який драбуга отуманить нас, обідре, оббреше, і ми робимося хоч дрібку мудрійшими по шкоді, то говоримо: „Е, я то давно знав! Я на нім пізнався, як на фарбованім лисі".

Іван Франко.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ЙОНҐСТАВН, О. Бр. св. Івана Хр., від. 230 У. Н. С. повідомляє своїх членів, що річний мітинг відбудеться дня 10. грудня в литвинській гали під ч. 628 Фреяклин ул. Проситься кождого члена прибути на річні збор. Кождий член має вирівнати свій довг, бо котрий член не сповнить свій обовязок, то буде суспендований. Браття товариші! Приведіть нового члена з собою, бо є добра нагода для тих, котрі ще не суть членами У. Н. Союза, вписатися до нашого братства без вступного, а до У. Н. Союза за половину вступного. Кождий член, котрий приведе нового члена, дістане нагороду від нашого предсідателя. Контрольна комісія здасть справозданне і буде вибір нашого уряду на рік 1923. Мітинг розпічнеться о годині 1.30 пополудні. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — Ю. Приставш, предс.; І. Гармич, секр.

НЮ АЛЕКСАНДРІЯ, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 82 У. Н. Союза повідомляє, що річний мітинг відбудеться о 1. годині пополудні в неділю, дня 10. грудня під ч. у домі Теодора Шиляка. На порядку нарад вибір нового уряду на рік 1923. Неявившийся член заплатить кару після статута. Будеться принимати нових членів. — Т. Шиляк, предс.; А. Філовяк, секр.

МІКІСПОРТ, ПА. Братство св. Володимира, від. 91 У. Н. Союза повідомляє своїх членів, що річний мітинг відбудеться 10. грудня о 1. годині поп. в гали Народного Дому при Монсон Евеню і Еля Стріт. Буде вибір нового уряду на рік 1923. Котрий член неявиться, заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — А. Гальчак, предс.; Ю. Вознічак, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156 У. Н. Союза повідомляє, що річний мітинг відбудеться о 3. годині попол. в неділю, 10. грудня в домі І. Гарасіка під ч. 618 Мекельвен ул. На порядку дневнім вибір нового уряду на 1923 рік, справозданне уступаючого уряду і инші справи. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — Я. Ташик, предс.; І. Чопик, секр.

НІЯҐАРА ФОЛС, Н. Й. Бр. Покр. Пр. Богородиці, від. 351 У. Н. Союза повідомляє, що річний мітинг відбудеться о 2. годині попол. в неділю, 10. грудня в парафіяльній гали під ч. 2715 27-ма ул. і Фери Евеню. На порядку нарад справозданне уряду з цілого року і вибір нових урядників на 1923 р. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — В. Хомицак, предс.; І. Козар, секр.

ВИЛКС-БЕРИ, ПА. Бр. св. Івана Хр., від. 223 У. Н. Союза повідомляє, що мітинг відбудеться о 1. годині попол. в неділю, 17. грудня в церковній гали під ч. 635 Норт Рівер ул. На порядку нарад буде справозданне з цілого року і вибір нового уряду на 1923 рік. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — І. Винник, предс.; Г. Гулька, секр.

РОСФОРД, О. Бр. св. Михаїла, від. 235 У. Н. Союза повідомляє своїх членів, що річний мітинг відбудеться в неділю, дня 17. грудня о годині 2-гій пополудні в церковній гали. На порядку нарад суть важні справи до полагодження. Буде вибір нового уряду на 1923 рік і будеться принимати нових членів до У. Н. Союза і до братства за половину вступного. Проситься членів зійтися хотяй раз на рік всі разом. Котрий член не буде присутний на тім мітингу, заплатить 50 цнт. кари, а урядник 1 дол. — Г. Вульчак, предс.; І. Кушнір, кас.; О. Невойда, секр.

БЕНВУД, В. ВА. Бр. св. Иосифа, від. 157 У. Н. Союза повідомляє, що річний мітинг відбудеться о 2. годині пополудни в неділю, 17. грудня в гали церковній під ч. 42 Д?еки ул. На порядку нарад вибір нового уряду на рік 1923 і справозданне уступаючого уряду. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — Д. Канюк, предс.; І. Чмиріл, секр.

ЛЕНКЕСТЕР, Н. Й. Мітинг відділу 87 У. Н. Союза буде дня 24. грудня с. р. На мітингу уряд здасть цілорічне справозданне і буде заприсягнение нового уряду. Проситься всіх членів свої залеглости вирівнати.

МІНЕАПОЛИС ДО ШКОЛИ.

З днем 1. січня б. р. отвіраю курси книговодства і процентовости в укрмові з поданнем англійських термінів. Кождий хто думає про поправу своєї судьби і схоче занятися бизнесом тут чи в старім краю, хай користає з нагоди. Близші інформації як рівнож вписи в середу від 7. до 9. під ч. 2128 Fifth St., S., і в неділю від 12. до 1. на церковній гали. 81

А. Батюк,
студент висшої рахунковости університету Мінесота.

ЦИГАН І ПАН НА ДОРОЗІ

(Народний анекдот з Підкарпатської України)

Ішов Циган з одного села в друге. Дорога була недобра, болото по коліна. Бідна циганська коняка страшно бідувала. Тюпає, ледво ногами волочить.

Аж іде проти нього чвірнею пан. Ще далеко був, а Циган вже задержав коняку тай кричить на пана, аби звернув з дороги, бо біда йому буде. Звертає пан з дороги, іде чвірнею мягкою рілею. Як зрівналися пан з Циганом, кричить пан на свого візника: „Стан".

„Задержалися. Пан до Цигана: „Стій, Цигане".

Станув і Циган. „А що булоби мені, якби я не був тобі вступився з дорогоп?"

„Га, щож?" — каже Циган, посміхнувшися, —" Ясно: якби ви не були вступилися з дороги мені, мусівби був явступатися з дороги вам".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".